

การศึกษาอัตลักษณ์และการเคลื่อนไหวทางสังคมของชุมชนเก่าแก่วัดในจังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน อันส่งผลต่อการต่อรองทางอำนาจและการเคลื่อนเปลี่ยนตำแหน่งแห่งที่ของชุมชน และ 2) การนำอัตลักษณ์ชุมชนมาเป็นพื้นฐานการสร้างอำนาจ เพื่อเคลื่อนเปลี่ยนตำแหน่งแห่งที่ของชุมชน จากการเคลื่อนไหวและการพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ โดยใช้แนวคิดเรื่องชุมชน อัตลักษณ์ และพื้นที่ มาเป็นแนวทางในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าชุมชนแออัดถูกสร้างและฝัง "อัตลักษณ์" ไว้ภายใต้ความหมายของแหล่งเสื่อมโทรมหรือสลัม และจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของชุมชนแออัดในฐานะของรอยต่างของเมือง ดังกรณีชุมชนเก่าแก่วัดที่ถูกประทับตราว่าเป็นพื้นที่แห่งปัญหา และถูกทำให้กลายเป็นอื่น ด้วยการสร้างอัตลักษณ์อันน่ารังเกียจว่าเป็นพื้นที่ด้อยพัฒนา สกปรก กลิ่นเหม็น เสื่อมโทรม และเป็นแหล่งรวมปัญหาในเขตเมือง ทั้งนี้เพื่อความชอบธรรมในการกำจัดและจัดการพื้นที่ให้ตอบสนองต่อนโยบายพัฒนาด้านการท่องเที่ยว นับแต่ต้นทศวรรษที่ 2530 เป็นต้นมา

การต่อรองและตอบโต้จากชุมชน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพื้นที่และการรับรู้เกี่ยวกับตัวตนและอัตลักษณ์ของชุมชน ใน 4 ลักษณะ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ให้เชื่อมต่อกับเมือง จากการพัฒนาชุมชนและการเคลื่อนไหวทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นการยื่นหนังสือ ชุมนุม ประท้วง เดินขบวน และการรณรงค์สื่อสารเพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อ พร้อมกับ ๆ การสร้างกระบวนการพัฒนาชุมชนจากปัญหาที่เผชิญ เพื่อเปลี่ยนรหัสหมายและการรับรู้ใหม่เกี่ยวกับ "พื้นที่" "ตัวตน" และ "อัตลักษณ์ร่วม" ของชุมชน 2) การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ให้เป็นส่วนหนึ่ง

ของเมืองจากอุดมการณ์พัฒนาภาครัฐ โดยมีสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเป็นประเด็นเชื่อมโยง เพื่อสร้างและสถาปนาอัตลักษณ์ชุมชนให้สามารถลงหลักปักฐานในเมืองสงขลา 3) การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมจากตำนานและเรื่องเล่า เป็นการสร้างความหมายใหม่ โดยขยายขอบเขตพื้นที่ชุมชนเข้ากับท้องถิ่น และเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม และทำให้พื้นที่ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ทางสังคมด้วยการสวมรอยพื้นที่อื่น บนฐานของความเชื่อและความศรัทธา และ 4) การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์จากโครงการบ้านมั่นคง การเปลี่ยนแปลงชุมชนในเชิงกายภาพ ทำให้เกิดการเปลี่ยนสถานภาพและตำแหน่งแห่งที่ของชุมชน ไปเป็นชนชั้นใหม่ที่ทัดเทียมชุมชนเมืองอื่น ๆ แต่ก็สร้างความอิหลัทธิเหลือจากการพัฒนาในความหมายใหม่ที่แปลกแยกไปจากวิถีชุมชน

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ชุมชนจากปฏิบัติการตอบโต้ ตลอดจนนำอัตลักษณ์มาเคลื่อนเปลี่ยนตำแหน่งแห่งที่ของชุมชน ไม่ได้มีความหมายที่หยุดนิ่งตายตัว หากลื่นไหลและกว้างเปลี่ยนไปมาบนพื้นที่ที่ชุมชนเลือกสรร และมีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์และยุทธวิธีการสร้างอัตลักษณ์

ผลการศึกษาได้ค้นพบนัยสำคัญในประเด็นอัตลักษณ์ชุมชน ที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) การสร้างอัตลักษณ์ชุมชน สามารถเกิดขึ้นได้ในระดับบุคคลและชุมชน และระดับสังคม จากพลังภายในและนอกชุมชน และ 2) การเปลี่ยนแปลงตัวตนและอัตลักษณ์ จากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่/สถานที่ และการปฏิบัติการสังคม เพื่อเปลี่ยนอัตลักษณ์และความหมายใหม่จากการถูกกีดกัน/ทำให้เป็นชายขอบของเมือง ด้วยรหัสหมายและมลทินที่ประทับไว้บนพื้นที่ ผ่านการเคลื่อนไหวและการพัฒนาชุมชนมีทั้งการต่อต้านและการเปลี่ยนแปลง

The objectives of The Study of the Identity and Community Movement: A Case Study of Kaoseang Community in Songkla Province. were 1) to study the change in the procedure of community identity construction that affected power negotiation and community position change, and 2) to study the use of community identity as power base for community position change from various dimensions of community movement and development through perspectives of community, identity, and space to make up an approach to the study.

The findings of the study were as follows. Congested communities were constructed and embedded with "identity" under the guise of slums and positioned as stains of a city, as with Kaoseang Community, which was branded as a problem area and alienated with a stamp of repulsive identity as an area underdeveloped, dirty, foul-smelling, deteriorating, and as an urban focal point of problems, so as to justify its elimination and then to manipulate its management to serve the policy of tourism development from early in the decade of 1987's onward.

Community negotiation and response caused area change as well as self-awareness and community-identity awareness in four ways: 1) identity change by linking with urban in community development and social movement, as in the conveying of written appeal, protest, marching, and linking-up media campaigns, while at the same

time came the establishing of a process of community development based on the problems confronted, so as to change the codification and awareness on "space", "self", and "collective identity" of the community; 2) identity change as an urban part after the ideology of state-sector development, with environment and tourism issues, so as to construct and establish community identity firmly in Songkla City; 3) identity change to form society on legends and tales so as to give redefinitions by extending the community boundary to embrace local phenomena and social-relation networks, as well as making social space by adopting on the basis of belief and faith; and 4) identity change after the Government Housing Project : community physical change led to the change of community status and position to a new class of people equal in status to urban community. The change, some how was an alienation for the community.

The community identity change based on the response of community as well as the use of identity for position was not static, it was in flux and flow according to the selected community space which effected the decision making for strategy and tactics of identity formation.

The findings of the study brought forth two significant implications on the issue of community identity. 1) Community identity may be created at individual and community level as well as at society level by some force inside or outside the community. And 2) self and identity change arising from space/place change and social operation, resulted from a brand and stain affixed on a space. Thus resistance and change were the strategy to change the community identity.